

magni huius presentis mundi.
Capitulum .XLV.

De tribus modis quibus gratia datur.
Sicut supra memini / millez mille modis contemplatio variari potest et haberi. Ideoque p tanto ad p sensu non p suto / relinquendo que libet suo sensui et gre a deo collate. ne videat quodam largissimum atq copiosissimum et quodammodo infinitum / in tam breui et modica imaginatone uelle pstringere. Sed p finali adhuc dico. gram dei presentem esse anime tribus modis specialiter. **U**nus est per iustificationem. sine hoc q sentiat atq aiam cui sic adest deo acceptabile reddet. **A**lius modus est p sentimentum et solatorem aliquid. sicut in istis qui in sua contemplatione recipiunt et capiunt diuersos solationum modos atq gaudia spualia. Nam interdum eisdem uident q liquefiat oino in quadam dulcedine. in tantum ut omne quod cernunt aut meditantur / plenu esse tali dulcore iudicant. **A**lius quando uero recipiunt securitatem quanda admirandam humilitate plena. qua mediate ipi sibi met displicet / sola accipientes delectationem et placentiam eorum in deo. **Q**uoties enim sibi met ipi quis placet atq in se de seipso gaudet. certum sit a uera humilitate se esse alienum. nec solatorem suum quibus iocundat / a deo habere sciat originem. **V**era enim humilitas semper ex his sociata uisitationibus bonis atq diuinis / dat cognoscere ad imum et ueraciter defectus suos. p quos sibi homo displicet. redditis uillis atq abominabilis in aspectu suo. nihilominus placentiam maximam habens. sed q in gra misericordia bonitateq diuina consistit. **A**liquando aia deuota sentiet cordis sui quanda dilatationem uel sui intellectus apprehensum in se plene etiam totum mundum. iudicabitque deum fore tam excellentis atq infinite maiestatis / quod quasi omne quod residuum est / ei nihil oino esse uideat. nisi in quantum esse in talibus deo cognoscit. **Q**uibus uero sentiet aia in se quanda spiritalem ebrietatem / mouentem eam sobrietate in laudes spirituales. suspiriaq sancta et deuota. non se ualens ad intra continere / quoniam oporteat de foris erumpere seu ad extra id ostendere / quod sentiat. uideatq interdum eidem quod oia plena sint gloria et laude plena. **T**ertio uero modo huius gratiam presentem dei est p unionem. que ad modum beati pauli apostoli habuit. ceterisque contemplatiui excellensissimi. **S**ed de modo isto

loqui me indignum reputo et os meum contineo altioribus doctoribus illud relinquens discutendum. // **F**init.

Sequitur epistola
ab eodem edita.

Atulit enim eximie caritatis uestre litem / non puam leuam infortunio meo (sicut spero) felicitati. **E**st enim flagellum patris misericordiam quod uisum modo uere supra spiritum et omne meritum meum / transiit. **F**ecit enim cum temptatone puentum ut possem sustinere. **G**ratias igitur uere benignissime pietati / que passionem prestat taliter flagellato / que plena consolatione documenta supradidit / que demum precoribus qualia nec usurpo mihi nec eis me dignum censeo pregrauauit. **S**ic plane sic decebat sapientiam pfectos / uerum et consortio suo quamq abortiuum quod in tribulatione positum solarentur. **U**erum et si absque ulla fictione cum laboribus plurimis et expensis. olim iam conatus sum debiles humeros meos / et fragilitatis sue consocios subducere / oneri tanto cancellarie presentem / et in alium gradum transferre / uibilominus inegressibili quodam laborinto circumactus / et quasi posuerim pedes meos in rete et in maculis eius ambulare / confusus sum ab expectatone / sentioque illud terrentianum quod non licet hominem sepe esse ut uult. **M**andat sum quippe ab illo / cui post deum me et omnes opas meas debeo. dominum meum dominum Burgondum loquor. cuius uerina aliud circa me et p me modesti / humili / salubrius et consilium extitisset / ignoscat deo idipsum consulentibus. **I**ta obediens / sed impediuit iter meum / quod olim a sine Balaam obstiterit / et interim ab executione officij cancellarie me spontaneum illud etiam presentem deserere parum tamen illud p obedientiam exequi uolentem suspenderit. **I**n qua re facio quod mandatis / neque aliud pronunc subesse uideo et substituo enim pro exercendis omnibus que presentem agere cum solenitate factum mitto. **B**eue ualete / mei memores in orationibus uestris. **S**criptus Brugis. xxvij. april.

Sequitur alia epistola

epistola eiusdem.
Quoniam est socius et frater in christo dilectissimi. **I**ocundum ualde quod uerbis nequeo uos alloqui. **S**unt enim amicos gratia undecumque colloqua
Bb

Epistole quedam

Quod si iuxta Terentianū senex / proximus amicoꝝ gradus est vicinitas. multa pꝛsus eē mibi debet amicitia ad collegium illud venerabile / quod incolitis. cui nō tam vicinus q̄ incunte ab adolescentia familiaris semp intraneus fui. ⁊ tra xi mores ex conuictu. Solabor igit̄ mutua vobiscū confabulatione / coactā quietem meā. qua mediūnum flagellū alligauit in lecto valitudinis. vbi supinū immobilēq; iacere cōstrinxit. vtiliter speroz magna dei misericōdia non solū tolerabiliter s; pene optabiliter. **L**urita. quoniā neq; lectionē / neq; orationem neq; salubriū cogitationū protractionem exulauit a me quies talis. quinetiq; familiariores si nō obstitero / cōstituit. **Q**uo pacto sic: **D**olorem nanq; corporis / ⁊ animi auctoritatē / diuina gratia vsq; modo vel abstulit vel fere supra spem ⁊ vere supra omnem meritū meū / temperauit. **G**ratias ei qui nunc adiudicauit me cōtumacē vsq; nunc seruū suū. non in ira ⁊ furore corripere sed in virga filiali. **E**t domine si sic viuif et in talib; vita spiritus mei / corripies me ⁊ viuificabis me. ecce in pace amaritudo mea amarissima. **S**ed ad vos redeo / quibus e cogitationib; meis familiariter aperire studui. etsi non ob aliud. vt vel voluntatē aliquid quam ex tali cōmunicatione scribendo cōcipiam.

Sequitur alia epi

Citola eiusdem. **Q**uam nuper deuoti Bernardi omel. super Lantica relegerem (pater ⁊ frater dilectissime) perueni in eum locū qui docet media pueniēdi ad generationē verbi. hoc est ad contemplationis arcem. **D**auisus sum nō medioꝝ criter / q; ita cōsone ad eum de hac materia olim **B**rugis in lecto valitudinis mee cōscripseram. sicut habes tractatuli copiam. **N**esciebam vtiq; alium taliter et tali ordine / tradidisse ipam contemplationis adispiscende arcem. **Q**uo fit / vt mibi securius eadem scripta mea placeant. **S**unt autem verba beati Bernardi talia omel. cetera sima. **V**isio hec / non industrie est sed gratie. reuelationis non inuestigationis. **S**i quid tamen potest ad hoc industria operari illud primū obseruate quod dicitur **L**uamini mundi estote. **S**ecundo vt scribatis sapientiam tempore ocij. qui enim mi-

noratur actu / percipiet eam. **T**ertio vt vialenti sitis. ⁊ gaudiū regni quod vobis diutius surripitur / pꝛeripiatis. **U**t habeatis cor purgatum. pꝛparatum. improbum. **I**n primo efficeris anxius. in secundo deuotus. in tertio vehemens. hoc est idoneus. obuius. vrgens. **H**ec ille. **V**ides pater et frater / quē admodū tria hec conueniant tribus illis gradibus scale mystice cōtemplationis. quos nominavi amaram cōtritionem. ocium vel solitudinem. ⁊ fortes perseverantiam. **G**ratias illi a quo omnis veritas. ⁊ cui veritas omnis cōsonat. **Q**uod si quis nunc aut alias inculpauerit me temeritatis / q; materiam hanc pꝛorsus altissimam ⁊ additissimā / vsurpauerim tractasse velut ipsam agnouerim. habeat responsum illud quod nouissime recole apud vos dixisse. **S**cio itaq; ex multis scriptis / ⁊ quārundam verbis / aliquam esse cognitionem et mentis eleuationem quam habere possumus / vltra communem et vsitatiue cognitionis normam. **H**oc modo etsi non aliter scire potui / nobis aliquid deesse perfectionis huiusmodi / quam sancti patres habuerunt ⁊ docuerunt. **S**ic enim potest ipse cecus colores etiam cognoscere vago tali conceptu ⁊ se cecum iudicare. **Q**uerēbam dudum a quodam ceco viro intelligēte / quomodo se sciret cecum esse. **S**cio respondit. quia aliquam perfectionis integritatem quam in alijs esse audio. mibi deesse censeo. **D**eniq; pater et frater / nihil ex tribus predictis gradibus tantum deesse formido / sicut occupationem necessariam in religioso exercitio tuo. quod vtiq; nullo modo nulla profectus alterius occasione deferendum esse nō ambigo. **S**ic vocatus es. noli violenter obniti. quia nō hoc tibi cederet feliciter. **S**ed iriderent hostes sabbata tua. hoc est vacationem tuam. **N**escis preterea quid tibi est vtilius ⁊ deo placētius. **R**enelabit cum voluerit. et dum beneplacitum erit ante se. quod abscondit a sapientibus huius seculi ⁊ reuelat paruulis. **S**oli paruuli hoc attingunt non quia meritum. sed quia ante placitū est. **P**recipua insuperatio huiusmodi minus desiderandi est. vt simus parui in oculis nostris. habita contemplatione tanta et tam immense maiestatis / vocabit te fortissis deus occasione ocij data / per egritudinem aut alias. **S**ic interim opus tuum

Demend

age. ⁊ vana non quantū placet sed quantū
licet ad videndū ⁊ gustandū quoniam sua
us est dominus. In quo bene vale. **D**e
memor in orationib; tuis. **E**t fratrem gen
manam pupillam / commendatum habe
Scriptum paruis. c. ij. apulis.
Explicit.

Incipit secretū col

loquū dominis cōtemplariū ad animas
suum ⁊ anime ad dominū super paupera
te ⁊ mendicantē spūali docēs recurre ad
deum ⁊ sanctos pꝛ deuoti orationē pꝛ im
perando demōstra grāte ⁊ virtutū. **I**n
super ⁊ pro adspiciēda sciētia affectuā
que pꝛie sapientia dicit quā spūalia scien
tia. **E**t cōtinet duas partes. prima tra
ctat quēstiones ⁊ rēpōsiones diuersis do
minis ad animas ⁊ contra. **S**ecūda cō
tinet orationes ⁊ meditationes ⁊ ierias.
quas format anima sub forma pauperis
mendicantis ⁊ querentis panem.

Quia pauper / mea infir / **D**e
ma mea paralytica / mea miera
olis anima. que rubil in reat
et te boni habes. sed necno las
hor viles cōparare. Audi quō meo con
siliū. **D**ilex mendicandi officiu. fiat tibi
quæstus mendicantis / ordinarius vite salū
tando pꝛocūm. cur fame sin algote inter
res / nicoia pꝛofecto multū fuerit hoc vres
cundia vel legines. **A**nima // **D**o
mo hospes quidē meus qui mecum de pa
tra me pꝛine cōlationis cecus es. et der
eul sumus in hunc cetum ac dolor colum
carcerem plenis oculis. fero: beu me pau
perum agoram capinam. **L**et am. lauciam
indam omniū egentem. **C**ere infelix illa
boa q; pꝛens primus cōmisit in deo;
sumū regem inde illud nefas / crimen
q; idē mēdica. q;o iustissimē nobis ill
la nostra spūalia dicitas adempta est. ac
de loco volapena quāsi ⁊ omnis excellē
tie depositam. tumus ob hoc locū lacrima
rum / tribulationis angustie ⁊ solationis
de diuini in paupertate. de negantur in
vilitatem. de via in moralitatē. de loco se
curitatis in locum plerū dūcrimnia. **E**t
vt sub vno dūdam omnia. de vilitate
te bonozū in profundū omnis mēdica
mas inieci. **Q**uare pꝛofectus ignoto quid
ficura sim. **L**abore nec scio. nec viles
Quare quidē labor: meas ad dūm

age. et vaca non quantum placet sed quantum licet ad videndum et gustandum quoniam suavis est domus. In quo bene vale. Dei memor in orationibus tuis. Et fratrem germanum/pupillum/commendatum habe. Scriptum parisiis. xiiij. aprilis.

Explicit.

Incipit secretum colloquii hominis contemplatiui ad animam suam et anime ad hominem super paupertate et mendicitate spūali docēs recurrere ad deum et sanctos per deuotam orationem per impetrando elemosina gratie et virtutum. Insuper et pro adipiscenda scientia affectionum que per sapientiam dicitur quasi sapida scientia.

Et continet duas partes. prima tractat questiones et responsiones diuersas hominis ad animam et e contra. Secunda continet orationes et meditationes diuersas. quas format anima sub forma pauperis mendicantis et querentis panem.

O mea pauper/mea infirma/mea paralytica/mea miserabilis anima. que nihil in te aut ex te boni habes. sed nec tuo labore vales comparare. Audi queso meum consilium. Discite mendicandi officium. fiat tibi questus mendicantis/ordinarius vite sustentande pronētus. cur fame siti algore interires? viciosa profecto multum foret hec verecundia vel segnicies. Anima // **O** homo hospes quidem meus qui mecum de patria tue prime conditionis eiectus es. et detrusus sumus in hunc tetrum ac dolorosum carcerem presentis exilij. fateor heu me pauperem. egrotam. captiuam. lesam. fauciam nudam. omnibus egentem. Vere infelicis illa hora/qua parens primus commisit in deum summum regem grande illud nefas/crimenque lese maiestatis. quo iustissime nobis illa nostra preclara hereditas adempta est. ac de loco voluptatis gaudij et omnis excellentie deportati fuimus in hunc locum lacrimarum/tribulationis angustie et desolationis de diuitijs in paupertate. de ingenuitate in vilitatem. de vita in mortalitate. de loco securitatis in locum plenum discriminis. Et ut sub vno claudamur omnia. de vniuersitate bonorum/in profundum omnis miserie sumus iniecti. Quare proorsus ignoro quid factura sum. laborare nec scio. nec valeo. Versaretur quidem labor meus ad deum

cognoscendum. amandum. laudandum. honorandum. Sed heu nimis longe factus est a me nimium me a se piecit. Cōspicio me in tenebris positam. circumdatam ignorantia. incertitudine. errore. quibus inutilis facta sum ad illud intuendum seu contemplandum. Ita igitur meo frustrato labore/ amodo quid ageres quid laborare quid lucrifacere? Dicis mihi hi mendicandum esse et pro vita questuandum. Volo quidem. sed quo ibo captiua et conclusa intra hospitale tui corporis/in magno carcere huius mundi mortalis. quo pacto pro petendo auxilio/valere hinc effugere? Quis insuper me clamantem audiret? Quis ad me respiceret? quis succurreret? Circūspice vndique. Cū deficiam? omnes et pauperes facti sumus nimis. nemo nostrum est qui sibi ipsi vel in modico valeat opem ferre vnde igitur alteri subueniet? Quid dabit nihil dandum habens. Ita profecto. non aliam mihi sortem video. nisi contra hec mala/re medium desperationis querere. et desperando vitam hanc finire miseram. **Q**uid dicitis o anima despondam esse? Absit. Minime certe despabis. meum potius audias consilium. Tibi enim demonstrabo locum caritatis et misericordie. in quo omnes pauperes querentes inueniunt refugium. Ibi enim copiosi sunt illi pii ac liberales dei elemosynarii in ecclesia videlicet celesti. sancti et sancte. in quibus est illa thesauraria gratie/regina misericordie. mater pauperum orphanorum. vbi adest et redemptor humani generis. saluator noster ihesus christus. mediator et aduocatus apud patrem pro peccatoribus. Quæris qualiter illuc redas? At ego respondeo. Illuc te sanctum ferat desiderium. Ubi enim tuum sanctum erit desiderium/ et tibi reipam esse iudicabis. Deus inquit propheta desiderium pauperum exaudiet. Quid autem magis in tuo est arbitrio quam tuum desiderium. quo potes continuo ad deum proficisci. cum deo loqui et cum sanctis. ab eisque subsidium implorare. Anima // Si ita est o homo ut asseris. desiderabo vti que satis. Verum plurima frequenter desidero. que minime accipio. Et si desiderando loquor non est qui mihi respondeat. et raro vel nunquam me exprobat adiutam. **H**omo // Firmiter tene o anima. quod sanctus desiderium semper auditum pro te exaudiat. nisi forte propter alteram triam causarum. Vel quia non est de convenientibus ad salutem/sicut paulus desiderabat liberari a stimulo carnis. Vel quia

Bb 2